

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

6/2013

(άρθρου 2, παρ. 2, περ. γ (γγ) Ν.4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα στις 28 Μαΐου του έτους δύο χιλιάδες δεκατρία (2013) ημέρα Τρίτη και ώρα 10.30 π.μ., στην έδρα της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση, μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος:** Φλωρίδης Βασίλειος
- 2. Αντιπρόεδρος:** Βαρδακαστάνης Κωνσταντίνος (ο οποίος νόμιμα αναπληρώνει τον Αντιπρόεδρο Αναστάσιο Μπάνο που απουσίαζε λόγω κωλύματος).
- Μέλη:**
1. Σφακιανάκης Μιχαήλ
  2. Μπουσουλέγκα Χριστίνα

Γραμματέας: Τσιάβου Στυλιανή

Σχετ: Το με αριθμό πρωτ. 20950/23-05-2013 έγγραφο της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών της Γενικής Δ/σης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο περιήλθε στην Αρχή στις 23-05-2013 (αρ. πρωτ. Εισερχ. 2396/23-05-2013).

Θέμα: Εξέταση αιτήματος παροχής σύμφωνης γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ (γγ) του Ν.4013/2011 (Α' 204) επί σχεδίου Κοινής Υπουργικής Απόφασης με τίτλο *“Μεταφορά μαθητών δημοσίων σχολείων από τις Περιφέρειες”*

I. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 περ. γ υποπερ. (γγ) του άρθρου 2 του Ν. 4013/2011 η Αρχή:

“Γνωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα:....

γγ) Οι λοιπές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ’ εξουσιοδότηση νόμου, εξαιρουμένων των προκηρύξεων, καθώς και οι κανονισμοί άλλων δημοσίων οργάνων και αναθετουσών αρχών, όπως ιδίως οι κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 3 του ν. 2286/ 1995, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, κατά το μέρος που οι εν λόγω πράξεις και κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής. Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της παρούσας περίπτωσης ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την περιέλευση των ανωτέρω σχεδίων διατάξεων στην Αρχή, με μέριμνα του οικείου οργάνου. Με την άπρακτη παρέλευση της άνω προθεσμίας τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη της Αρχής.”

Με το αριθμ. πρωτ. 19420/15-05-2013 έγγραφό της, όπως τροποποιήθηκε με το αριθμ. 20950/23-05-2013 έγγραφο, η Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών της Γενικής Δ/νσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών αιτείται την κατ’ άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ (γγ) του Ν. 4013/2011 παροχή γνώμης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. επί του συνημμένου σε αυτό, σχεδίου Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Εσωτερικών, Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων, Παιδείας Θρησκευμάτων Πολιτισμού και Αθλητισμού, με τίτλο “Μεταφορά μαθητών δημοσίων σχολείων από τις Περιφέρειες”, κατά το μέρος που ρυθμίζει θέματα δημοσίων συμβάσεων.

II. Νομοθετικό Πλαίσιο

1. Η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης υπηρεσιών με αντικείμενο τη μεταφορά μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διέπεται, ως εκ του αντικειμένου της, του φορέα διενέργειας της και του ύψους της προϋπολογισθείσας γι’ αυτήν δαπάνης από: α) τις διατάξεις του π.δ. 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών», όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005» (Α’ 64), β) τις περί προμηθειών διατάξεις του ν. 2286/1995 και του κατ’ εξουσιοδότηση αυτού εκδοθέντος π.δ. 118/2007 «Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου» (Α’, 150), αναλόγως εφαρμοζόμενες κατά το μέρος που δεν αντίκεινται στις διατάξεις της ως άνω οδηγίας, γ) τις διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006, (Α’ 114), ιδίως τη διάταξη του άρθρου 83 αυτού, δ) τις διατάξεις του εδαφίου 21 της παραγράφου Η’ , του Κεφαλαίου II του άρθρου 186 του ν. 3852/2010 (Α’ 87), το οποίο προστέθηκε (με έναρξη ισχύος από 1.7.2013) με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4089/12 (Α’ 206), ε) τις διατάξεις των άρθρων 7, 8 και 9 του ως άνω νόμου [4089/12], στ) τις διατάξεις : ι) του ν. 2963/23-11-01 (Α’

268) : Οργάνωση και λειτουργία των δημόσιων επιβατικών μεταφορών με λεωφορεία, τεχνικός έλεγχος οχημάτων και ασφάλεια χειρσαίων μεταφορών και άλλες διατάξεις, ii) του άρθρου 1 του ν.2446/96 (ΦΕΚ 276 Α') : Τροποποίηση του ν.711/77 (Α' 284) "περί ειδικών τουριστικών λεωφορειών" και άλλες διατάξεις, iii) της παρ. 24 του άρθρου 2 του ν. 2621/23-6-98 (Α' 136) : Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις, iv) της παρ. 9 του άρθρου 2 του ν. 1566/85 (Α' 167) : Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι οι ως άνω διατάξεις της εσωτερικής νομοθεσίας ισχύουν και εφαρμόζονται στο μέτρο που δεν αντίκεινται σε αυτές της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ, για τις συμβάσεις που υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής της, ενώ, επιπλέον, η διαδικασία σύναψης των ως άνω συμβάσεων, ανεξαρτήτως αξίας, δέον να συνάδει με τις γενικές αρχές του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων.

2. Ειδικότερα, ο ν. 2621/1998 «Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις» (136 Α'), ορίζει στο άρθρο 2 παρ. 24 ότι: «α) (...). β) Η μεταφορά των μαθητών γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 2446/1996 (ΦΕΚ 276 Α'). (...). δ) **Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών και Μεταφορών και Επικοινωνιών καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και οι διαδικασίες για τη μεταφορά ή την επιδότηση των μαθητών, και ο τρόπος των καταβαλλόμενων δαπανών στους δικαιούχους και το ύψος των επιδοτήσεων.** ε) Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 2 του ν. 1566/1985 και η παρ. 25 του άρθρου 6 του ν. 2240/1994».

Με τα άρθρα έβδομο και όγδοο του ν.4089/2012 (206 Α') «Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Μεταφορά Μαθητών για το σχολικό έτος 2012-2013 (ΦΕΚ171Α')» και άλλες διατάξεις», από την 1η Ιουλίου 2013, η αρμοδιότητα της μεταφοράς μαθητών απονέμεται στις Περιφέρειες. Ωστόσο, με το άρθρο ένατο, δίνεται η δυνατότητα στις Περιφέρειες «να εγγράφουν πίστωση, να δημοπρατούν και να προβαίνουν σε κάθε άλλη ενέργεια για την προετοιμασία της μεταφοράς μαθητών του σχολικού έτους 2013-2014 και πριν από την 1-7-2013». Εξάλλου, με τη διάταξη της παρ. 2 άρθρου 7 του ν. 4089/2012 ορίζεται ότι: "Συμβάσεις Δήμων για τη μεταφορά μαθητών που συνάφθηκαν βάσει της κ.υ.α. Αριθ. 35415/28.7.2011 (Β' 1701) ή άλλες υφιστάμενες συμβάσεις μεταφοράς μαθητών με διάρκεια πέραν της 1.7.2013 λύονται αυτοδικαίως και αζημίως μετά την ημερομηνία αυτή".

3. Σε σχέση με την πραγματοποίηση του ως άνω μεταφορικού έργου με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, παρατηρούνται τα εξής:

α) οι Περιφέρειες είναι αναθέτουσες αρχές, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 9 του άρθρου 2 του π.δ. 60/2007 (αντίστοιχο άρθρο 1 οδηγίας 2004/18/ΕΚ και σχετικό Παράρτημα ΙΙΙ αυτής)

β) η δημόσια σύμβαση με αντικείμενο τη μεταφορά μαθητών, όπως περιγράφεται στο κεφ. Γ' του άρθρου 2 του υποβαλλομένου σχεδίου Κ.Υ.Α., αποτελεί δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, με την έννοια του εδ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 2 του π. δ. 60/2007 (αντίστοιχο άρθρο 1 οδηγίας 2004/18/ΕΚ και σχετικό Παράρτημα ΙΙΑ αυτής)

γ) προκειμένου για φορείς πλην των κεντρικών κυβερνητικών αρχών, όπως οι Περιφέρειες, η ανωτέρω Οδηγία εφαρμόζεται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση ή ανώτερη με το ποσό των 200.000 €.¹

Στο πλαίσιο της, ως άνω, εξουσιοδοτικής διάταξης νόμου² [εδ. (δ) παρ. 24 άρθρου 2 του ν. 2621/98] υποβάλλεται το υπό κρίση σχέδιο Κ.Υ.Α. για το οποίο ζητείται η σύμφωνη γνώμη της Αρχής, κατά το μέρος που ρυθμίζει θέματα δημοσίων συμβάσεων.

Συνεπώς συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του υποβληθέντος σχεδίου Κ.Υ.Α., σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 περ. γ υποπερ. (γγ) του άρθρου 2 του Ν. 4013/2011, κατά το μέρος αυτής με το οποίο ρυθμίζονται θέματα δημοσίων συμβάσεων και συγκεκριμένα ως προς το κεφάλαιο Γ' του άρθρου 2 με τίτλο «Μεταφορά μαθητών με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών».

III. Γενικές Παρατηρήσεις

1. Από τη μελέτη του ως άνω νομοθετικού πλαισίου που μνημονεύεται στο υποβαλλόμενο σχέδιο Κ.Υ.Α., ιδίως τις διατάξεις των ν. 2963/23-11-01 (ΦΕΚ Α' 268), ν.2446/96 (ΦΕΚ Α' 276), ν. 2621/23-6-98 (ΦΕΚ Α' 136), οι οποίες, σημειωτέον, προηγούνται χρονικά της ενσωμάτωσης στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, καθίσταται σαφές ότι η ισχύουσα εθνική νομοθεσία και πολιτική σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης χρειάζεται να αναθεωρηθούν και να εκσυγχρονιστούν, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωσή τους με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ και να καταστούν καταλληλότερες για την αντιμετώπιση του εξελισσόμενου κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου, λαμβανομένης υπόψη και της μέχρι σήμερα εμπειρίας.

2. Περαιτέρω, στόχος των πάσης φύσεως νομοθετικών πρωτοβουλιών πρέπει να είναι η κατά το δυνατόν ενοποίηση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που διέπει τον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και όχι αποσπασματικές ή εξαιρετικές ρυθμίσεις.

3. Σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε κανονιστική πράξη της διοίκησης που εκδίδεται ύστερα από ρητή νομοθετική εξουσιοδότηση και με την οποία επιδιώκεται η λεπτομερειακή ρύθμιση συναφών θεμάτων, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την

---

¹ Κατώτατα όρια για τις δημόσιες συμβάσεις τα οποία εφαρμόζονται από 1-1-2012: Σύμφωνα με τον ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) αριθ. 1251/2011 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 30ής Νοεμβρίου 2011 για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ, 2004/18/ΕΚ και 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

²Σχετικές οι προϊσχύσασες αριθμ. ΙΒ/6071/26.8.1998 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων «Μεταφορά Μαθητών πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (Φ.Ε.Κ. Β', 932)- όπως συμπληρώθηκε με τις ΙΒ/281/14.1.2000 (Φ.Ε.Κ. Β\ 82), ΙΒ/11081/293.2002 (Φ.Ε.Κ. 596 Β') και 35782/1Β/8.4.2005 (Φ.Ε.Κ. Β', 510) όμοιες αποφάσεις- καθώς και αριθμ. 35415/11 (ΦΕΚ Β' 1701) : Μεταφορά μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τους Δήμους.

κείμενη εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία περί ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, η οποία ρυθμίζει κατά τρόπο δεσμευτικό τα ζητήματα αυτά.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγεται ότι με την προτεινόμενη κανονιστική πράξη δεν είναι δυνατό να ρυθμιστούν θέματα εκτός του πλαισίου που θέτει η ως άνω νομοθετική εξουσιοδότηση επί τη βάση της οποίας εκδίδεται, ήτοι κατά παρέκκλιση της διαδικασίας που ορίζεται από : α) τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις όσον αφορά την (κατόπιν ανοικτού διαγωνισμού ή διαπραγμάτευσης) ανάθεση της σύμβασης μεταφοράς μαθητών, κατά το μέρος που αυτές δεν αντίκεινται στη συναφή ευρωπαϊκή νομοθεσία, β) τις κοινοτικές οδηγίες που ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, γ) τις γενικές αρχές του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων που έχουν νομικό έρεισμα στις θεμελιώδεις ελευθερίες του κοινοτικού δικαίου³ και ως εκ τούτου υπερισχύουν έναντι οιασδήποτε αντίθετων εθνικών κανόνων δικαίου.

4. Επιπρόσθετα, υπενθυμίζεται η υποχρέωση της διοίκησης για την τήρηση των κανόνων του πρωτογενούς και παράγωγου ενωσιακού δικαίου στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και της εσωτερικής αγοράς στις ΥΓΟΣ (Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Περιεχομένου)⁴.

IV. Περιεχόμενο σχεδίου Κ.Υ.Α.:

1. Το εν θέματι σχέδιο Κ.Υ.Α. ορίζει στο άρθρο 1 τους μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δικαιούνται δωρεάν μεταφοράς, στο άρθρο 2 τη διαδικασία μεταφοράς τους, στο άρθρο 3 τα σχετικά με την επιδότηση των μαθητών σε περίπτωση που η μεταφορά τους κατά τις διατάξεις του άρθρου 2 είναι αδύνατη ή κρίνεται οικονομικά ασύμφορη, στο άρθρο 4 τα σχετικά με το συντονισμό και την υποστήριξη της διαδικασίας μεταφοράς, στο άρθρο 5 τα αρμόδια όργανα για την πραγματοποίηση των προβλεπόμενων ενεργειών, ιδίως για τη σχετική βεβαίωση του τρόπου μεταφοράς των μαθητών, στο άρθρο 6 τους όρους καταβολής της αποζημίωσης του μεταφορικού έργου, στο άρθρο 7 τα σχετικά με τον απολογισμό του μεταφορικού έργου, στο άρθρο 8 τα περί χρηματοδότησης μεταφοράς μαθητών, ενώ, το άρθρο 9 περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις και το άρθρο 10 ορίζει την έναρξη ισχύος της και καταργεί την προηγούμενη αριθμ. 35415/28.7.2011 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β'1701).

Περαιτέρω, με το συνημμένο παράρτημα της υπό εξέταση Κ.Υ.Α. προβλέπεται ο υπολογισμός της μέγιστης αποζημίωσης των μεταφορικών μέσων σε περίπτωση σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών.

³τις αρχές της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, την αρχή της ελευθερίας της εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, καθώς και τις αρχές που απορρέουν από αυτές, όπως είναι αυτές της ίσης μεταχείρισης, της αποφυγής των διακρίσεων, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της αναλογικότητας και της διαφάνειας.

⁴Βλ. νέο αναθεωρημένο Οδηγό της ΕΕ επί του θέματος, Βρυξέλλες (2013) 59, τελικό, σχετικά με την ευχέρεια των κρατών μελών να καθορίσουν ποιες υπηρεσίες είναι γενικού συμφέροντος, τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι πράξεις ανάθεσης των ΥΓΟΣ, τους κανόνες για την παροχή δημόσιων αντισταθμίσεων στους παρόχους ΥΓΟΣ και τις αρχές που διέπουν την επιλογή των εν λόγω παρόχων.

2. Ειδικότερα, με το κεφάλαιο Γ' του άρθρου 2 αυτής με τίτλο «Μεταφορά μαθητών με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών» ορίζονται τα εξής:

“ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Μεταφορά μαθητών με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών

1. Προϋποθέσεις

α. Εάν η μεταφορά των μαθητών είναι αδύνατη με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων η Περιφέρεια αναθέτει με δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και ιδίως σύμφωνα με εκείνες των Π.Δ/των 60/2007 και 118/2007, τη μεταφορά των μαθητών με κάθε κατάλληλο μεταφορικό μέσο δημόσιας χρήσης που να πληροί τους όρους ασφαλούς μεταφοράς.

β. Οι όροι της διακήρυξης του σχετικού διαγωνισμού πρέπει αφενός να αποσκοπούν στη μέγιστη δυνατή συμπίεση του κόστους μεταφοράς των μαθητών και αφετέρου στη βελτίωση των συνθηκών μεταφοράς τους.

2. Κανόνες διαδικασίας σύναψης σύμβασης

α. Ο διαγωνισμός προκηρύσσεται μέχρι και έξι μήνες πριν την έναρξη των δρομολογίων με βάση τα στοιχεία της παρ.1.β. του άρθρου 5 με κριτήριο ανάθεσης την χαμηλότερη τιμή.

β. Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε ένα έως τρία έτη αρχής γενομένης από την έναρξη του σχολικού έτους αφετηρίας. Οι προσφορές των υποψηφίων αναδόχων υποβάλλονται ανά τμήμα με ποσοστό έκπτωσης επί τοις εκατό (%) σε ακέραιες μονάδες.

γ. Ο σχεδιασμός των δρομολογίων πρέπει να λαμβάνει υπόψη:

i. τη δυνατότητα εξυπηρέτησης περισσότερων της μίας σχολικής μονάδας από κάθε δρομολόγιο

ii. τη δυνατότητα εξυπηρέτησης ταυτόχρονα των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

iii. την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη χρήση κοινών μεταφορικών μέσων, δεδομένης της χωρητικότητας του μεταφορικού μέσου, ούτως ώστε να αποφεύγεται η διέλευση περισσότερων του ενός μεταφορικών μέσων από τον ίδιο οδικό άξονα για μεγάλη απόσταση όπου αυτό είναι εφικτό. Δεν είναι επιτρεπτή η μεταφορά όρθιων μαθητών όπως επίσης και η μεταφορά τρίτων επιβατών με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, άλλως συντρέχει περίπτωση αθέτησης συμβατικών υποχρεώσεων και ταυτόχρονα επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις του Κ.Ο.Κ.

iv. την ομαδοποίηση των μαθητών, οι οποίοι κατοικούν εντός του ίδιου οικισμού, σε συγκεκριμένα σημεία επιβίβασης και αποβίβασης εντός του οικισμού ούτως ώστε να προκύπτουν λιγότερες στάσεις, κατά προτίμηση επί του οδικού άξονα πραγματοποίησης του δρομολογίου

δ. Ο αριθμός των μεταφερόμενων μαθητών ανά δρομολόγιο καθορίζει και το προσφορότερο είδος μεταφορικού μέσου (λεωφορείο, μικρό λεωφορείο, Δ.Χ. επιβατικό) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παράρτημα της παρούσας. Το προσφορότερο είδος μεταφορικού μέσου αποτελεί τη βάση υπολογισμού της

αποζημίωσης ανά δρομολόγιο χωρίς όμως να αποτελεί ταυτόχρονα στοιχείο απόρριψης της συμμετοχής ενδιαφερομένων-κατόχων άλλων μέσων.

ε. i) Το μεταφορικό έργο το οποίο διενεργείται με τα μέσα της προηγούμενης περίπτωσης (δ) και αναφέρεται σε δρομολόγια για την εκτέλεση των οποίων προσφορότερα μέσα σύμφωνα με τα ως άνω οριζόμενα θεωρούνται τα μικρά και τα μεγάλα λεωφορεία προκηρύσσεται ως εξής:

α) σε μια ομάδα για το σύνολο των δρομολογίων αποκλειστικά εντός των αστικών περιοχών εφόσον αυτές έχουν οριστεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 7 του Ν 2963/2001. Σε περίπτωση που δεν έχουν οριστεί αστικές περιοχές εφαρμόζεται αποκλειστικά η επόμενη περίπτωση.

β) τα υπόλοιπα δρομολόγια, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που τμήμα τους διενεργείται εντός των αστικών περιοχών, εντάσσονται σε δύο ή περισσότερες ομάδες δρομολογίων. Κάθε ομάδα συγκροτείται κατ' ελάχιστον από τα δρομολόγια που εκτελούνται εντός των γεωγραφικών ορίων ενός τουλάχιστον δήμου. Σε κάθε περίπτωση κατά τον καθορισμό των ομάδων λαμβάνονται υπόψη κριτήρια οικονομικότητας και εξασφάλισης συνθηκών γνήσιου ανταγωνισμού.

Τα ανωτέρω πληρούνται για κάθε περιφερειακή ενότητα χωριστά

ii) Το μεταφορικό έργο το οποίο θεωρείται προσφορότερο να διενεργηθεί με Δ.Χ. επιβατικά προκηρύσσεται ανά δρομολόγιο μονής ή διπλής διαδρομής.

iii) Το μεταφορικό έργο των ΣΜΕΑ, ΕΠΑΛ, μουσικών, καλλιτεχνικών, διαπολιτισμικών και πειραματικών σχολείων, ανεξαρτήτως μεταφορικού μέσου, προκηρύσσεται ανά δρομολόγιο μονής ή διπλής διαδρομής.

στ. Στο διαγωνισμό προβλέπονται τα εξής δικαιώματα προαίρεσης που δεν μπορούν συνολικά να υπερβαίνουν το 50% του προϋπολογισμού της διακήρυξης:

i) Έως και το 20% του προϋπολογισμού κάθε τμήματος του διαγωνισμού για την τροποποίηση των υφιστάμενων δρομολογίων (δηλαδή μείωση ή αύξηση των χιλιομέτρων των δρομολογίων ή μερική αλλαγή διαδρομής που οφείλεται στην ανάγκη να εξυπηρετηθούν νέοι μαθητές κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης ή σε κάποια απρόβλεπτη ανάγκη – π.χ. εκτέλεση δημόσιων έργων επί οδοστρωμάτων), όποτε προκύπτει ανάγκη κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.

ii) Η δυνατότητα χρονικής παράτασης του αντικειμένου της σύμβασης, με αντίστοιχη αύξηση του συμβατικού αντικειμένου, μέχρι την ολοκλήρωση του επόμενου διαγωνισμού μεταφοράς μαθητών και για διάστημα όχι μεγαλύτερο των τριών μηνών. Η δυνατότητα παράτασης της διάρκειας της σύμβασης πρέπει να αναφέρεται ρητά στην προκήρυξη και την αναλυτική διακήρυξη του διαγωνισμού.

Οι διαδικασίες του διαγωνισμού καθορίζονται λαμβανομένου υπόψη και του ποσού της προαίρεσης.

3. Υπολογισμός αποζημίωσης μεταφορικών μέσων

α. Ο υπολογισμός της μέγιστης αποζημίωσης των μεταφορικών μέσων σε περίπτωση μίσθωσης αυτών κατόπιν δημοσίας σύμβασης παροχής υπηρεσιών γίνεται με βάση τον αριθμό των δρομολογίων μετ' επιστροφής ή των μονών δρομολογίων

(μετάβασης ή επιστροφής) που απαιτούνται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα του παραρτήματος της παρούσας.

β. Για τυχόν τροποποίηση των αρχικών δρομολογίων της διακήρυξης κατόπιν ασκήσεως δικαιώματος προαίρεσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2, κεφ. Γ, παρ.2.στ.ι, ο υπολογισμός της αποζημίωσης γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα του παραρτήματος της παρούσας λαμβάνοντας υπόψη και την έκπτωση της προσφοράς του αναδόχου του συγκεκριμένου τμήματος του διαγωνισμού στο οποίο εντάσσεται το κάθε δρομολόγιο.

γ. Οι Περιφέρειες, πέραν του ποσού της σύμβασης, σε καμία άλλη οικονομική επιβάρυνση έναντι του αναδόχου δεν υποβάλλονται.

δ. Οι Περιφέρειες μπορούν, εκτός του ανοικτού διαγωνισμού, να αναθέτουν το μεταφορικό έργο και με συμφωνίες – πλαίσια, σύμφωνα με τα Π.Δ/τα 60/2007 και 118/2007, όπως ισχύουν.

4. Προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης:

Για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης σύμφωνα με τις ειδικότερες προϋποθέσεις των άρθρων 24 & 25 του ΠΔ 60/2007 αποφασίζει η αναθέτουσα αρχή μετά την κατ' άρθρο 2 παρ 2 περ γ. υποπερ δδ Ν 4013/2011 προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της ΕΑΑΔΗΣΥ.”

3. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι οι μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υπό την προϋπόθεση ότι η κατοικία τους βρίσκεται, σε σχέση με την έδρα του σχολείου τους, σε απόσταση μεγαλύτερη της προβλεπόμενης στο άρθρο 1 παρ.1 της σχετικής Κ.Υ.Α., με την επιφύλαξη των μαθητών που φοιτούν σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, δικαιούνται να μεταφέρονται δωρεάν, κατά σειρά, με τους ακόλουθους τρόπους: α) με δημόσια συγκοινωνία, β) με ίδια μέσα των δήμων και των Περιφερειών, γ) με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών. Αν η μεταφορά τους κατά τις διατάξεις του άρθρου 2 είναι αδύνατη ή κρίνεται οικονομικά ασύμφορη, δικαιούνται επιδότησης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 3.

V. Ειδικότερα, επί των προτεινόμενων ρυθμίσεων του υποβαλλομένου σχεδίου Κ.Υ.Α., κατά το μέρος που με το κεφάλαιο Γ΄ του άρθρου 2 αυτής ρυθμίζονται θέματα δημοσίων συμβάσεων, παρατηρούνται τα εξής:

A. Επί της παραγράφου 1 με τίτλο «Προϋποθέσεις» :

1.Εδάφιο α΄:

«α. Εάν η μεταφορά των μαθητών είναι αδύνατη με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων η Περιφέρεια αναθέτει με δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και ιδίως σύμφωνα με εκείνες των Π.Δ/των 60/2007 και 118/2007, τη μεταφορά των μαθητών με κάθε κατάλληλο μεταφορικό μέσο δημόσιας χρήσης που να πληροί τους όρους ασφαλούς μεταφοράς».

ι. Κατά την άποψη της Αρχής με την ως άνω ρύθμιση του εδαφίου α΄ σκόπιμο θα ήταν καταρχήν να καθορίζονται σαφώς και όχι ενδεικτικά οι εφαρμοστέες διατάξεις της

κείμενης ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, να υπογραμμίζεται δε ότι η ανάθεση δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών πραγματοποιείται κατόπιν ανοικτής διαγωνιστικής διαδικασίας.

ii. Η ανάθεση της σύμβασης μεταφοράς των μαθητών με μεταφορικά μέσα δημόσιας χρήσης πραγματοποιείται εφόσον η μεταφορά των μαθητών είναι αδύνατη με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων [δηλαδή με δημόσια συγκοινωνία ή με ίδια μέσα των Δήμων και των Περιφερειών].

Οι Περιφέρειες υποχρεούνται να τηρούν την ανωτέρω σειρά ως προς την πραγματοποίηση του μεταφορικού έργου, υπό την έννοια ότι μόνο στην περίπτωση κατά την οποία δεν είναι εφικτή η μεταφορά μαθητών με κάθε έναν από τους προεκτεθέντες τρόπους κατά σειρά διαδοχής, μπορεί να ακολουθηθεί ο επόμενος (βλ. άρθρο 2 παρ. 1 της ΚΥΑ).

Προκειμένου, όμως, να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της τήρησης των ανωτέρω δεσμεύσεων από τις Περιφέρειες, πρέπει να προκύπτει με σαφήνεια από τα στοιχεία του φακέλου και με επαρκή αιτιολογία ότι οι αρμόδιοι φορείς πριν από την προσφυγή στην διαδικασία της ανάθεσης με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών έχουν εξαντλήσει όλες τις προηγούμενες δυνατότητες μεταφοράς των μαθητών με την δημόσια συγκοινωνία και τα ίδια αυτών μεταφορικά μέσα⁵. Επομένως, συνιστάται να καθορίζεται είτε με την υπό έκδοση Κ.Υ.Α, είτε με μεταγενέστερες κατευθυντήριες οδηγίες η διαδικασία διαπίστωσης αντικειμενικής αδυναμίας πραγματοποίησης της μεταφοράς με τους ανωτέρω τρόπους (όργανο, διαπιστωτική πράξη, και περιεχόμενο αυτής), ως τηρούμενη προδικασία του σχετικού διαγωνισμού.

2. Εδάφιο β' :

«β. Οι όροι της διακήρυξης του σχετικού διαγωνισμού πρέπει αφενός να αποσκοπούν στη μέγιστη δυνατή συμπίεση του κόστους μεταφοράς των μαθητών και αφετέρου στη βελτίωση των συνθηκών μεταφοράς τους.»

Σκόπιμο θα ήταν να προβλεφθεί ότι οι σχετικοί όροι της διακήρυξης θα πρέπει να κατατείνουν στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών και στην προαγωγή του ανόθευτου ανταγωνισμού μεταξύ ικανών να προσφέρουν τη δημοπρατούμενη υπηρεσία οικονομικών φορέων.

B. Επί της παρ. 2 με τίτλο “Κανόνες διαδικασίας σύναψης σύμβασης”:

1. Εδάφια α' και β' :

“α. Ο διαγωνισμός προκηρύσσεται μέχρι και έξι μήνες πριν την έναρξη των δρομολογίων με βάση τα στοιχεία της παρ.1.β. του άρθρου 5 με κριτήριο ανάθεσης την χαμηλότερη τιμή.

β. Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε ένα έως τρία έτη αρχής γενομένης από την έναρξη του σχολικού έτους αφετηρίας. Οι προσφορές των υποψηφίων αναδόχων υποβάλλονται ανά τμήμα με ποσοστό έκπτωσης επί τοις εκατό (%) σε ακέραιες μονάδες.”

Όσον αφορά την με κανονιστική διάταξη εξαντλητική ρύθμιση των όρων της σχετικής διακήρυξης η προτεινόμενη ρύθμιση ελέγχεται ως προς την συμφωνία της με τα

---

⁵ΕΣ/Κλιμ. Ζ/215/2012

πορίσματα της πάγιας νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με τα κριτήρια ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.

Συναφώς επισημαίνεται ότι κατά τη νομολογία του ΔΕΕ, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των γενικών αρχών του ευρωπαϊκού ενωσιακού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων, «οι αναθέτουσες αρχές είναι ελεύθερες όχι μόνο να επιλέγουν τα κριτήρια αναθέσεως της συμβάσεως αλλά και να ορίζουν τη βαρύτητά τους στην τελική αξιολόγηση, καθόσον αυτή επιτρέπει τη συνθετική αξιολόγηση των εφαρμοσθέντων κριτηρίων προκειμένου να προσδιοριστεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως προσφορά» (ΔΕΕ, αποφάσεις της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2003, C-448/01, *EVN & Wienstrom*, Συλλ. 2003, I-14527, σκέψη 39 και της 27^{ης} Οκτωβρίου 2005, C-234/03, *Contse*, Συλλ. 2005, I-9315, σκέψη 68). Βάσει των προεκτεθεισών νομικών παραδοχών και σκέψεων, κρίνεται κατ' αρχήν ως αντίθετη προς το ευρωπαϊκό κεκτημένο (*acquis communautaire*) στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, ρύθμιση που αποστερεί από την αναθέτουσα αρχή τη δυνατότητα του βάσει των αναγκών της, των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της δημοπρατούμενης σύμβασης και των τυχόν ειδικών περιστάσεων, κατά περίπτωση καθορισμού του βασικού κριτηρίου ανάθεσης της σύμβασης και των επιμέρους κριτηρίων αξιολόγησης / συντελεστών βαρύτητας των προσφορών των διαγωνιζομένων (βλ. και 46η αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2004/18/ΕΚ, καθώς και ΔΕΕ, απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2004, C-247/02, *Sintesi SpA*, Συλλ. 2004, I-9215, σκέψη 40).

Επομένως, κρίνεται σκόπιμο να μην περιορίζεται υπέρμετρα, με κανονιστική διάταξη, κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, χωρίς, τουλάχιστον, ειδική αιτιολογία, η διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών σε ζητήματα που ανάγονται στην τεχνική κρίση αυτών, αλλά να επιλέγεται το σχετικό κριτήριο ανάθεσης με τη διακήρυξη του εκάστοτε διαγωνισμού. Συνιστάται κατά συνέπεια να απαλειφθεί από το εδάφιο α' η φράση "με κριτήριο ανάθεσης την χαμηλότερη τιμή".

2. Εδάφιο γ' :

«γ. Ο σχεδιασμός των δρομολογίων πρέπει να λαμβάνει υπόψη:

i. τη δυνατότητα εξυπηρέτησης περισσότερων της μίας σχολικής μονάδας από κάθε δρομολόγιο

ii. τη δυνατότητα εξυπηρέτησης ταυτόχρονα των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

iii. την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη χρήση κοινών μεταφορικών μέσων, δεδομένης της χωρητικότητας του μεταφορικού μέσου, ούτως ώστε να αποφεύγεται η διέλευση περισσότερων του ενός μεταφορικών μέσων από τον ίδιο οδικό άξονα για μεγάλη απόσταση όπου αυτό είναι εφικτό. Δεν είναι επιτρεπτή η μεταφορά όρθιων μαθητών όπως επίσης και η μεταφορά τρίτων επιβατών με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, άλλως συντρέχει περίπτωση αθέτησης συμβατικών υποχρεώσεων και ταυτόχρονα επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις του Κ.Ο.Κ.

iv. την ομαδοποίηση των μαθητών, οι οποίοι κατοικούν εντός του ίδιου οικισμού, σε συγκεκριμένα σημεία επιβίβασης και αποβίβασης εντός του οικισμού ούτως ώστε να προκύπτουν λιγότερες στάσεις, κατά προτίμηση επί του οδικού άξονα πραγματοποίησης του δρομολογίου»

Αναφορικά με το σχεδιασμό των σχετικών δρομολογίων, επισημαίνεται ότι οι όροι της σχετικής διακήρυξης θα πρέπει να κατατείνουν αφενός στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και τη μεγαλύτερη αποδοτικότητα των δημοσίων δαπανών, αφετέρου στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών και στην προαγωγή του ανόθευτου ανταγωνισμού μεταξύ ικανών να προσφέρουν τη σχετική υπηρεσία οικονομικών φορέων που διαθέτουν κατάλληλα και ασφαλή μεταφορικά μέσα. Με τα δεδομένα αυτά απαιτείται ειδική αιτιολόγηση, δυνάμει σχετικής μελέτης του σχεδιασμού των δρομολογίων, της ομαδοποίησής τους και του τρόπου με τον οποίο αυτά προκηρύσσονται, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή ευρύτητα συμμετοχής στον διαγωνισμό και να μην δημιουργούνται αδικαιολόγητα εμπόδια στον ανταγωνισμό.

3. Εδάφιο δ΄:

«δ. Ο αριθμός των μεταφερόμενων μαθητών ανά δρομολόγιο καθορίζει και το προσφορότερο είδος μεταφορικού μέσου (λεωφορείο, μικρό λεωφορείο, Δ.Χ. επιβατικό) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παράρτημα της παρούσας. Το προσφορότερο είδος μεταφορικού μέσου αποτελεί τη βάση υπολογισμού της αποζημίωσης ανά δρομολόγιο χωρίς όμως να αποτελεί ταυτόχρονα στοιχείο απόρριψης της συμμετοχής ενδιαφερομένων-κατόχων άλλων μέσων».

Το εδάφιο αυτό αφορά στον τρόπο διαμόρφωσης της προϋπολογισθείσας δαπάνης. Το είδος του προσφορότερου μεταφορικού μέσου είναι κριτήριο για τη σύνταξη της μελέτης του ενδεικτικού προϋπολογισμού κάθε δρομολογίου (με βάση τον αριθμό των μαθητών).

4. Εδάφιο ε΄:

“ε. i) Το μεταφορικό έργο το οποίο διενεργείται με τα μέσα της προηγούμενης περίπτωσης (δ) και αναφέρεται σε δρομολόγια για την εκτέλεση των οποίων προσφορότερα μέσα σύμφωνα με τα ως άνω οριζόμενα θεωρούνται τα μικρά και τα μεγάλα λεωφορεία προκηρύσσεται ως εξής:

α) σε μια ομάδα για το σύνολο των δρομολογίων αποκλειστικά εντός των αστικών περιοχών εφόσον αυτές έχουν οριστεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 7 του Ν 2963/2001. Σε περίπτωση που δεν έχουν οριστεί αστικές περιοχές εφαρμόζεται αποκλειστικά η επόμενη περίπτωση.

β) τα υπόλοιπα δρομολόγια, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που τμήμα τους διενεργείται εντός των αστικών περιοχών, εντάσσονται σε δύο ή περισσότερες ομάδες δρομολογίων. Κάθε ομάδα συγκροτείται κατ' ελάχιστον από τα δρομολόγια που εκτελούνται εντός των γεωγραφικών ορίων ενός τουλάχιστον δήμου. Σε κάθε περίπτωση κατά τον καθορισμό των ομάδων λαμβάνονται υπόψη κριτήρια οικονομικότητας και εξασφάλισης συνθηκών γνήσιου ανταγωνισμού.

Τα ανωτέρω πληρούνται για κάθε περιφερειακή ενότητα χωριστά

ii) Το μεταφορικό έργο το οποίο θεωρείται προσφορότερο να διενεργηθεί με Δ.Χ. επιβατικά προκηρύσσεται ανά δρομολόγιο μονής ή διπλής διαδρομής.

iii) Το μεταφορικό έργο των ΣΜΕΑ, ΕΠΑΛ, μουσικών, καλλιτεχνικών, διαπολιτισμικών και πειραματικών σχολείων, ανεξαρτήτως μεταφορικού μέσου, προκηρύσσεται ανά δρομολόγιο μονής ή διπλής διαδρομής.

Η Αρχή επισημαίνει ότι η δημοπράτηση των υπηρεσιών θα πρέπει να πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που εξασφαλίζουν την τήρηση της αρχής της διαφάνειας, της αρχής της αποφυγής των διακρίσεων και της αρχής της ίσης μεταχείρισης και εγγυώνται την αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού.

Εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της Διοίκησης και των αναθετουσών αρχών ο διαχωρισμός της σύμβασης σε τμήματα, στο μέτρο που αυτός, κατά την κρίση των αρμοδίων οργάνων της, συντελεί στην προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού υποψηφίων και, κατ' επέκταση, στην επίτευξη καλύτερου αποτελέσματος του διαγωνισμού. Η άσκηση, ωστόσο, της εν λόγω ευχέρειας, ελέγχεται ως προς την τυχόν υπέρβαση των άκρων ορίων της.

Σε κάθε περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη και του ύψους του οικονομικού αντικειμένου των εν λόγω συμβάσεων, η Αρχή κρίνει ως επιβεβλημένη, προς τον σκοπό της επίτευξης συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού, μέσω του “ανοίγματος” της αγοράς σε μεγαλύτερο αριθμό παρόχων μεταφορικού έργου, την προκήρυξη ενός διαγωνισμού κατά τμήματα (LOTS) με την πρόβλεψη περί υποβολής προσφοράς για ένα / περισσότερα / όλα τα τμήματα και με το μεταφορικό μέσο της επιλογής του προσφέροντος (ή με συνδυασμό των μέσων αυτών). Κατά τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα διευκολύνεται η συμμετοχή στο διαγωνισμό οικονομικών φορέων κάθε κατηγορίας (μεγέθους μεταφορικού μέσου), καθώς και η συνεργασία μεταξύ τους και δε θα περιορίζεται ουσιαστικά η δυνατότητα συμμετοχής των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στις εν λόγω διαγωνιστικές διαδικασίες.⁶

Κατά την ακρόαση των εκπροσώπων της αρμόδιας Διεύθυνσης του επισπεύδοντος Υπουργείου, κατά τη συνεδρίαση της 22-05-2013, δηλώθηκε ότι η σχετική επιλογή τελεί σε συνάφεια προς τις εξυπηρετούμενες ανάγκες των αναθετουσών αρχών και δεν περιορίζει υπέρμετρα τον ανταγωνισμό.

Με βάση τα ανωτέρω, η Αρχή κρίνει ως επαρκή την προτεινόμενη ρύθμιση, προτείνει δε, για λόγους σαφήνειας αυτής τις ακόλουθες νομοτεχνικές βελτιώσεις / προσθήκες:

(i) στην περίπτωση (α) του εδαφίου ε', η φράση “[...] εντός των αστικών περιοχών εφόσον αυτές έχουν οριστεί [...]” να αντικατασταθεί από την φράση “[...] εντός κάθε αστικής περιοχής που έχει οριστεί [...]”.

(ii) στην περίπτωση (β) του εδαφίου ε', να απαλειφθεί η φράση “κατ'ελάχιστον”

⁶Βλ. Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις, COM (2011) 896, τελικό, Βρυξέλλες, 20.12.2011/ Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις συμβάσεις που συνάπτονται από φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, COM (2011) 895 τελικό/ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης, COM(2011) 897/Ανακοίνωση της Επιτροπής στο ΕΚ, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Στρατηγική για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις COM(2012)179 τελικό, με τις οποίες προτείνεται ο διαχωρισμός των συμβάσεων σε τμήματα, ώστε να διευκολύνεται η συμμετοχή των ως άνω επιχειρήσεων στις διαγωνιστικές διαδικασίες.

5.Εδάφιο στ' :

«στ. Στο διαγωνισμό προβλέπονται τα εξής δικαιώματα προαίρεσης που δεν μπορούν συνολικά να υπερβαίνουν το 50% του προϋπολογισμού της διακήρυξης:

i) Έως και το 20% του προϋπολογισμού κάθε τμήματος του διαγωνισμού για την τροποποίηση των υφιστάμενων δρομολογίων (δηλαδή μείωση ή αύξηση των χιλιομέτρων των δρομολογίων ή μερική αλλαγή διαδρομής που οφείλεται στην ανάγκη να εξυπηρετηθούν νέοι μαθητές κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης ή σε κάποια απρόβλεπτη ανάγκη – π.χ. εκτέλεση δημόσιων έργων επί οδοστρωμάτων), όποτε προκύπτει ανάγκη κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.

ii) Η δυνατότητα χρονικής παράτασης του αντικειμένου της σύμβασης, με αντίστοιχη αύξηση του συμβατικού αντικειμένου, μέχρι την ολοκλήρωση του επόμενου διαγωνισμού μεταφοράς μαθητών και για διάστημα όχι μεγαλύτερο των τριών μηνών. Η δυνατότητα παράτασης της διάρκειας της σύμβασης πρέπει να αναφέρεται ρητά στην προκήρυξη και την αναλυτική διακήρυξη του διαγωνισμού.

Οι διαδικασίες του διαγωνισμού καθορίζονται λαμβανομένου υπόψη και του ποσού της προαίρεσης.»

Με το εδάφιο στ' ρυθμίζονται δικαιώματα προαίρεσης, προβλεπόμενα από τη σχετική διακήρυξη -ως τέτοιο προβλέπεται και αυτό της χρονικής παράτασης για χρονικό διάστημα έως τριών μηνών⁷.

ι. Ως προς τη δυνατότητα ανάθεσης νέων υπηρεσιών:

Κατά τη νομολογία του ΣτΕ και του ΕΣ⁸ νομίμως, υπό τις τασσόμενες προϋποθέσεις, προβλέπονται και ασκούνται δικαιώματα προαίρεσης (optio) στις δημόσιες συμβάσεις, στο πλαίσιο των οποίων οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέψουν το δικαίωμά τους για τη δέσμευση του αναδόχου να συναινέσει σε νέα σύμβαση παροχής ομοειδών υπηρεσιών, με τους ίδιους όρους, ασκούμενο με μόνη τη δήλωση της αναθέτουσας αρχής. Το δικαίωμα αυτό πρέπει να προσδιορίζεται ποσοτικά και ποιοτικά στη διακήρυξη, να εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις άσκησής του και να περιλαμβάνεται στη δημοσιευόμενη περίληψή της (πρβλ. Πράξεις VI Τμ.Ε.Σ. 135 και 2/2008 και βλ. σχετ. άρθρο 2 παρ. 2 εδ. β' του Κανονισμού Προμηθειών του Δημοσίου, π.δ. 118/2007 και άρθρο 8 παρ. 1 π.δ.60/2007 σύμφωνα με τα οποία οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να περιλαμβάνουν στη διακήρυξη και στη δημοσιευόμενη περίληψή της τα δικαιώματα προαίρεσης)⁹.

⁷ Πρβλ ΕΣ/Ζ Κλιμ.296/2012, όπου το Κλιμάκιο έκρινε ότι η αύξηση των χιλιομετρικών αποστάσεων των διαδρομών των λεωφορείων κατά δεκαεπτά (17) χιλιόμετρα, προκειμένου να καλυφθούν πρόσθετες ανάγκες μεταφοράς μαθητών, οι οποίες ανέκυψαν μετά τη δημοσίευση της διακήρυξης του αρχικού διαγωνισμού και την κατάρτιση των πινάκων δρομολογίων, συνιστά τροποποίηση των όρων της αρχικής συμβάσεως μεταξύ... , με επαύξηση του τεχνικού και οικονομικού αντικειμένου αυτής, ενώ δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007 για την ανάθεση συμπληρωματικών υπηρεσιών με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς τη δημοσίευση σχετικής προκήρυξης.

⁸ Ολ ΣτΕ 1908/2001, Ε.Α. ΣτΕ 918/2003, 45/2004 και ΕΣ ΣΤ Κλιμ./ 44/2002

⁹ΕΣ Τμήμα 7/Πράξη 2/2009

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι οι υπηρεσίες που αποτελούν αντικείμενο ρήτρας δικαιώματος προαίρεσης (option), το οποίο παραχωρείται στο δικαιούχο ως διαπλαστικό δικαίωμα για να το ενεργοποιήσει με μονομερή δήλωση βούλησης και χωρίς τη σύμπραξη του δεσμευόμενου αναδόχου, αποτελεί τμήμα της αρχικής σύμβασης, η οποία συνάπτεται με διαγωνιστική διαδικασία.

Εξάλλου, η Αρχή επισημαίνει ότι το προβλεπόμενο στη διακήρυξη δικαίωμα προαίρεσης, το οποίο ασκείται μετά την κατακύρωση, είναι μεν επιτρεπτό κατά τα προαναφερθέντα, πλην όμως δεν δύναται να περιορίζει υπέρμετρα τον ελεύθερο ανταγωνισμό η ακώλυτη ανάπτυξη του οποίου αποτελεί βασική αρχή του κοινοτικού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων των υπηρεσιών, καθόσον υπάρχει ο κίνδυνος επιχειρήσεις οι οποίες δεν συμμετείχαν σε συγκεκριμένο διαγωνισμό ή συμμετείχαν αλλά δεν κατακυρώθηκε σ'αυτές το αποτέλεσμα του διαγωνισμού να στερηθούν επί μακρό χρονικό διάστημα το δικαίωμά τους να συμμετέχουν σε νέο διαγωνισμό¹⁰.

Εφόσον το δικαίωμα προαίρεσης δεν προσδιορίζεται ποσοτικά και ποιοτικά στη διακήρυξη και τη δημοσιευόμενη περίληψή της, δεν μπορεί ασκηθεί μονομερώς. Κρίνεται κατά συνέπεια σκόπιμο να προβλέπεται εναλλακτικά η δυνατότητα προσφυγής στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για ανάθεση νέων υπηρεσιών, υπό τους όρους της διάταξης της παρ. 4β του άρθρου 25 του Π.Δ. 60/2007, η οποία προϋποθέτει τη ρητή περί τούτου επιφύλαξη στην προκήρυξη και την αναλυτική διακήρυξη του διαγωνισμού.

Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, η Αρχή κρίνει σκόπιμη την ακόλουθη νομοτεχνική προσθήκη στην περίπτωση i του εδαφίου στ: “Η επιφύλαξη περί ασκήσεως του δικαιώματος προαιρέσεως πρέπει να αναφέρεται ρητά στην προκήρυξη και την αναλυτική διακήρυξη του διαγωνισμού”.

ii. Ως προς τη δυνατότητα παράτασης της αρχικής σύμβασης:

Θα πρέπει να διευκρινισθεί ρητά εάν πρόκειται για δικαίωμα μονομερούς παράτασης (πιθανολογείται ως τέτοια αφού πρόκειται για δικαίωμα προαίρεσης) ή παράτασης κατόπιν συμφωνίας των αντισυμβαλλομένων. Από τις ως άνω διατάξεις προκύπτει ότι τόσο σε επίπεδο εθνικού όσο και κοινοτικού δικαίου, αναγνωρίζεται η προβλεπόμενη από τη διακήρυξη, δυνατότητα παρατάσεως της αρχικής συμβάσεως με μονομερή πράξη της αναθέτουσας αρχής και η αξία της συνυπολογίζεται στην αξία της αρχικής συμβάσεως προκειμένου να εφαρμοσθεί η κοινοτική νομοθεσία. Ωστόσο, η διακήρυξη δεν μπορεί να περιέχει όρους αντίθετους με άλλους κανόνες δικαίου ή με γενικές αρχές όπως αυτές του ανταγωνισμού και της διαφάνειας στην ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων υπηρεσιών. Κριτήρια, προκειμένου να θεωρηθεί νόμιμος ο

---

¹⁰ ΓνΝΣΚ 588/2008 Τμήμα Γ', με τις εκεί παραπομπές σε Χ. Συνοδινό-Δίκαιο Ανταγωνισμού και Συμβάσεις του Δημοσίου, έκδοση 2002, σελ .91 και Κ. Γιαννακόπουλο-Η αδιαφάνεια που απαιτεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός στο Κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων-έκδοση 2003, αρ. 43) σύμφωνα με την οποία το ως άνω δικαίωμα δεν δύναται να υπερβεί ως προς την επαύξηση της ποσότητας των υπό προμήθεια ειδών, τα προβλεπόμενα ανώτερα ποσοστά του άρθρου 21 του π.δ. 118/07

όρος περί παρατάσεως της συμβάσεως είναι: α) να αναφέρεται σε υπηρεσίες ίδιες με αυτές της αρχικής συμβάσεως, των οποίων η παροχή γίνεται υπό τους ίδιους ακριβώς με της αρχικής συμβάσεως, όρους -συμπεριλαμβανομένου του ύψους του συμβατικού ανταλλάγματος, χωρίς δυνατότητα προσαυξήσεων- και β) η διάρκειά της να μην εκτείνεται σε τέτοιο βαθμό ώστε, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου ισχύος της αρχικής συμβάσεως, αλλά και του είδους των εκάστοτε παρεχομένων υπηρεσιών, να οδηγεί σε καταστρατήγηση της δυνατότητας διενέργειας δημόσιου διαγωνισμού και ανάπτυξης ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων του οικείου κλάδου παροχής υπηρεσιών.

Γ. Επί της παραγράφου 3 με τίτλο “Υπολογισμός αποζημίωσης μεταφορικών μέσων”

1. Εδάφιο α’:

«α. Ο υπολογισμός της μέγιστης αποζημίωσης των μεταφορικών μέσων σε περίπτωση μίσθωσης αυτών κατόπιν δημοσίας σύμβασης παροχής υπηρεσιών γίνεται με βάση τον αριθμό των δρομολογίων μετ’ επιστροφής ή των μονών δρομολογίων (μετάβασης ή επιστροφής) που απαιτούνται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα του παραρτήματος της παρούσας.»

Ο προβλεπόμενος από την προαναφερθείσα Κ.Υ.Α. περιορισμός ως προς τη «μέγιστη αποζημίωση» που μπορούν να λάβουν οι ανάδοχοι του δημόσιου διαγωνισμού πρέπει σε κάθε περίπτωση να γίνεται με αναλυτική παράθεση στην οικεία διακήρυξη - στο τμήμα της σχετικής μελέτης σύνταξης του προϋπολογισμού- όλων των επιμέρους εκ των αναφερόμενων στην ως άνω Κ.Υ.Α. κριτηρίων για κάθε συγκεκριμένο δρομολόγιο¹¹. Ο καθορισμός της μεθόδου προσδιορισμού της μέγιστης αποζημίωσης δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνώμης, ωστόσο, κατά την άποψη της Αρχής, λαμβανομένων υπόψη: i) της αρχής της οικονομικότητας, ως μερικότερης εκδήλωσης του δημοσίου συμφέροντος που διέπει την δράση και λειτουργία των ως άνω φορέων και επιβάλλει την εκπλήρωση των εκ του νόμου ανατιθέμενων αρμοδιοτήτων με την κατά το δυνατόν ελάχιστη επιβάρυνση του προϋπολογισμού τους και ii) των αρχών της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης που δεν επιτρέπουν την ευνοιοκρατία και την προνομιακή μεταχείριση συγκεκριμένων οικονομικών φορέων, η ως άνω μέθοδος υπολογισμού και τα σχετικά κριτήρια (συντελεστές κοστολόγησης και βαρύτητας αυτών) δέον να τεκμηριώνονται ειδικά, είτε στο σώμα της οικείας Κ.Υ.Α., είτε να προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου αυτής.

2. Εδάφιο β’:

“β. Για τυχόν τροποποίηση των αρχικών δρομολογίων της διακήρυξης κατόπιν ασκήσεως δικαιώματος προαίρεσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2, κεφ. Γ, παρ.2.στ.ι, ο υπολογισμός της αποζημίωσης γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα του παραρτήματος της παρούσας λαμβάνοντας υπόψη και την έκπτωση της προσφοράς του αναδόχου του συγκεκριμένου τμήματος του διαγωνισμού στο οποίο εντάσσεται το κάθε δρομολόγιο.”

¹¹ ΕΣ/τμημ. 7/3136/2010

Η αμοιβή του αναδόχου καθορίζεται σύμφωνα με την αρχική προσφορά του με τους περιορισμούς της μέγιστης αποζημίωσης που ορίζεται στο σχετικό παράρτημα.

3. Εδάφιο γ΄:

“γ. Οι Περιφέρειες, πέραν του ποσού της σύμβασης, σε καμία άλλη οικονομική επιβάρυνση έναντι του αναδόχου δεν υποβάλλονται.”

Επί του ως άνω εδαφίου η Αρχή δεν διατυπώνει ειδικότερες παρατηρήσεις.

4. Εδάφιο δ΄:

“δ. Οι Περιφέρειες μπορούν, εκτός του ανοικτού διαγωνισμού, να αναθέτουν το μεταφορικό έργο και με συμφωνίες – πλαίσια, σύμφωνα με τα Π.Δ/τα 60/2007 και 118/2007, όπως ισχύουν.”

Αναφορικά με τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να συνάπτει συμφωνίες – πλαίσιο (αρ. 26 του π.δ. 60/2007-αντίστοιχο άρθρο 32 οδηγίας 2004/18/ΕΚ), επισημαίνεται ότι με τη μέθοδο αυτή παρέχεται η δυνατότητα καθορισμού όρων εκτέλεσης των συμβάσεων μεταξύ των αναθετουσών αρχών και των αντισυμβαλλομένων τους πριν την ανάθεση συγκεκριμένου συμβατικού αντικειμένου ή, ενδεχομένως, πριν καν προκύψει η συγκεκριμένη ανάγκη για την αναθέτουσα αρχή, αλλά να πιθανολογείται απλώς ότι μπορεί να προκύψει. Επιπρόσθετα, όταν μια αναθέτουσα αρχή συνάπτει συμφωνίες-πλαίσιο με οικονομικούς φορείς, έχει τη δυνατότητα να συνάπτει συμβάσεις εκτελεστικές, είτε βάσει των όρων της συμφωνίας – πλαίσιο χωρίς νέο διαγωνισμό, είτε, στην περίπτωση που δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι εκ των προτέρων στη συμφωνία-πλαίσιο, να συνάπτει τις ως άνω συμβάσεις, αφού επαναδιαγωνιστούν τα μέρη για τους μη καθορισθέντες όρους.

Δ. Επί της παρ. 4 με τίτλο “Προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης”:

“4. Προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης:

Για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης σύμφωνα με τις ειδικότερες προϋποθέσεις των άρθρων 24 & 25 του ΠΔ 60/2007 αποφασίζει η αναθέτουσα αρχή μετά την κατ’ άρθρο 2 παρ 2 περ γ. υποπερ δδ Ν 4013/2011 προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της ΕΑΑΔΗΣΥ.”

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ περιπτώσεις (αντίστοιχα άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007).

Συναφώς επισημαίνεται ότι, οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από την βασική ρύθμιση, ήτοι από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζομένων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συσταλτικής ερμηνείας. Ενόψει μάλιστα του ως άνω εξαιρετικού χαρακτήρα της διαδικασίας με διαπραγμάτευση τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να προβλέπουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες

από την οδηγία αυτή περιπτώσεις με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18^{ης} Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28^{ης} Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13^{ης} Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48).

Εξάλλου, το βάρος αποδείξεως περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την απόκλιση το φέρει ο προτιθέμενος να κάνει χρήση των διατάξεων αυτών .

Τέλος, η απόφαση του αρμοδίου οργάνου περί προσφυγής στην ως άνω διαδικασία αναθέσεως πρέπει, ως εκ της φύσεώς της, να είναι ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη, ώστε να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της νομιμότητάς της (Ελ.Συν. Τμήμα Μείζονος Επταμελούς Σύνθεσης αποφ. 2153, 1704/2011, VI Τμ. αποφ. 2209, 2199, 1777, 791/2011, 3084/2010, 3675/2009, 132/2008, 90/2005, Ζ' Κλιμ. Πράξεις 85/2011, 67/2011, 159/2010, 20/2009, 282, 255, 199, 131/2008 κ.α.).

VI. Συμπέρασμα

Κατόπιν όλων των ανωτέρω παρατηρήσεων και επισημάνσεων, η Αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ (γγ) του Ν.4013/2011, επί του υποβληθέντος, με το αριθμ. 20950/23-05-2013 έγγραφο της Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Γενικής Δ/νσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, σχεδίου Κοινής Υπουργικής Απόφασης με τίτλο “Μεταφορά μαθητών δημοσίων σχολείων από τις Περιφέρειες”, κατά το μέρος που ρυθμίζει θέματα δημοσίων συμβάσεων και συγκεκριμένα επί του κεφαλαίου Γ΄ του άρθρου 2 αυτής, ομόφωνα αποφασίζει:

Την παροχή σύμφωνης γνώμης επί των ρυθμίσεων του ως άνω κεφαλαίου Γ΄ του άρθρου 2, με τις προτεινόμενες νομοτεχνικές βελτιώσεις.

Η παρούσα απόφαση να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Αθήνα, 28 Μαΐου 2013

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Φλωρίδης Βασίλειος